

วาทกรรมทางการแพทย์เกี่ยวกับกะเทยในสังคมไทย

Medical Discourse *Kathoey* in Thai Society

วัชรวุฒิ ชื่อสัตย์ (Wacharawuth Suesat)* ดร.พัชรินทร์ สิริสุนทร (Dr.Patcharin Sirasoonthorn)**

บทคัดย่อ

บทความนี้เขียนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก เพื่อสังเคราะห์พัฒนาการของการก่อกำเนิดของคำว่า “กะเทย” และประการที่สอง เพื่อวิเคราะห์การผลิตซ้ำเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางการแพทย์ชีวภาพที่ส่งผลต่อการรับรู้ การสร้างความเข้าใจในความเป็นกะเทย และการกำหนดพื้นที่ทางสังคมให้แก่กะเทย ผู้เขียนใช้วิธีวิทยาการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Approach) ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ พงศาวดาร บันทึกทางประวัติศาสตร์ กฎหมาย วิทยานิพนธ์ เอกสารวิชาการ นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ โดยใช้ข้อมูลในช่วงต้นรัตนโกสินทร์จนถึงปัจจุบัน ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ เพื่อสะท้อนให้เห็นพัฒนาการของวาทกรรมทางการแพทย์เกี่ยวกับกะเทยในสังคมไทย ผู้เขียนเสนอว่า การผลิตซ้ำวาทกรรมทางการแพทย์ที่วางอยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้แบบชีวการแพทย์เกี่ยวกับกะเทย โดยไม่ใส่ใจกับความหลากหลายของสถานะทางเพศ ส่งผลกระทบต่อ การดำรงอยู่ของกะเทย การตีตรา และการกีดกันกะเทยออกไปจากสังคม

ABSTRACT

This article had two major objectives. These included 1) to synthesize the develop and origin of the word “*Kathoey*” in Thai-society, and 2) to analyze refiguring of the bio-medical discourse about *Kathoey* and impacts on social perception, understanding and social space for the “*Kathoey*” in Thai-society. The author adopted documentary approach which included analysis and synthesis document such as historical record, law, thesis, magazine, academic documents and newspapers during the Ratanakosin period to the present. Both Thai and English document were investigated. She exhibited the development of medical discourse and refiguring of the *Kathoey* in Thai-society. Without considering the diversity towards sexualities, the author outlined the problems of stigmatization and social discrimination on the existence of the *Kathoey*.

คำสำคัญ: วาทกรรมทางการแพทย์ กะเทย

Key Words: Medical discourse, *Kathoey*

* นิสิต หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาพัฒนาสังคม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทนำ

เพศในมิติทางสังคมมีความซับซ้อนมากกว่าในมิติของชีววิทยาการแพทย์ เนื่องจากเพศไม่ได้มีความหมายที่ตายตัว แต่มีความหมายไหลลื่นไปตามสภาพ บริบทของสังคม วัฒนธรรม และอำนาจของวาทกรรมหลักที่กำหนดสภาพขององค์ความรู้ในแต่ละสมัย อิทธิพลขององค์ความรู้ทางการแพทย์แบบตะวันตกในสังคมไทย ก่อให้เกิดกระบวนการปะทะสังสรรค์ระหว่างองค์ความรู้ทางการแพทย์แบบจารีต และแบบตะวันตก จนนำมาซึ่งการตีความ การให้ความหมายของเพศในมิติที่แตกต่างจากในอดีต อิทธิพลของการแพทย์แบบตะวันตก ได้ผลึกความหมายอื่นๆ เกี่ยวกับเพศให้กลายเป็นอื่น ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวถูกกระทำซ้ำๆ ในหลากหลายกรณี อาทิ วาทกรรมที่เกี่ยวกับการแพทย์แบบจารีต (ทวิศักดิ์, 2550)

ในอดีต ระบบเพศในสังคมแบบศักดินาอยุธยา ไม่ได้จำกัดตามลักษณะทางกายภาพ แต่ขึ้นอยู่กับบทบาททางสังคม อีกทั้งการแสดงออกทางเพศ ลักษณะทางเพศ หรือพฤติกรรมทางเพศไม่ได้สะท้อน “อัตลักษณ์ทางเพศ” (นฤพนธ์, 2557) ดังนั้น กล่าวได้ว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศชายและเพศหญิงในลักษณะที่มีความเข้มงวด เกิดขึ้นในช่วงรัชกาลที่ 5-6 สืบเนื่องมาจากการได้รับอิทธิพลของแนวคิดแบบวิคตอเรีย และอิทธิพลของชีววิทยาการแพทย์แบบตะวันตก (Western Bio-Medicine)

การจัดแบ่งความเป็นชาย (Masculine) และความเป็นหญิง (Feminine) แบบคู่ตรงข้าม ส่งผลให้ความเป็นเพศถูกกำหนดไว้สำหรับคนสองกลุ่ม คือ ชาย (Male) และหญิง (Female) สภาพดังกล่าวทำให้ “กะเทย” กลายเป็นอื่นในสังคม หลังจากการปฏิวัติ พ.ศ.2475 โดยนโยบายชาตินิยม ส่งผลทำให้เกิดการสร้างชาติที่เน้นการแบ่งหน้าที่ของชายหญิงที่ชัดเจน เข้ามามีอิทธิพลต่อการรับรู้ของคนในสังคมอย่างกว้างขวาง ทั้งๆ ที่ในช่วงเวลาดังกล่าว พบหลักฐานที่สะท้อนเรื่องปรากฏการณ์ทางสังคม ของการมี

เพศสัมพันธ์ระหว่างชายกับชายในหน้าหนังสือพิมพ์ ตัวอย่างเช่น กรณีของนายถั่วคำเปิดช่องให้บริการทางเพศ โดยใช้เด็กผู้ชาย แต่อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ดังกล่าวมิได้สร้างกระแสความสนใจ ในส่วนของกรณียังอยู่ของ “กะเทย” ในสังคม จนกระทั่งหลังปี พ.ศ.2505 พบว่าข่าวหนังสือพิมพ์ ได้พยายามนำเสนอและเริ่มผลิตซ้ำองค์ความรู้ว่าด้วย “กะเทย” ที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดแบบชีววิทยาการแพทย์เพิ่มมากขึ้น อาทิ การเชื่อมโยง “กะเทย” เข้ากับปัญหาสังคม โรคทางจิตเวช และสาเหตุการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น นับเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ ของการประกอบสร้างวาทกรรมเรื่องเพศ ที่เกี่ยวข้องกับ “กะเทย” ในส่วนของการให้คำจำกัดความ และการจำแนกกะเทย ให้แยกออกมาจากความปกติ หรือเพศที่ถูกกำหนดด้วยแนวคิดแบบชีวตรงข้าม สภาพที่เกิดขึ้นเป็นผลทำให้กะเทยกลายเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตองค์ความรู้แบบชีววิทยาการแพทย์ ภายใต้วาทกรรมทางการแพทย์แบบตะวันตก ที่ส่งผลต่อการกำหนดความคิด ทัศนคติ และวาทกรรมเรื่องเพศจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ปัญหาของความเข้มงวดของวาทกรรมเรื่องเพศแบบชีววิทยาการแพทย์ เพื่อการพิสูจน์อัตลักษณ์ทางเพศ ได้ถูกรื้อสร้างใหม่ในปี พ.ศ.2540 เมื่อแนวคิดสตรีนิยมเข้ามาแพร่หลายในสังคมไทย ทำให้เกิดการศึกษาลGBT (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender/Transsexual) อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในประเด็นการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นำมาซึ่งการต่อรองของ “กะเทย” ในกรณียังอยู่บนพื้นที่สาธารณะ ทั้งในด้านการแสดงออก และความปลอดภัยในชีวิต อาทิ การเคลื่อนไหวให้มีการปรับเปลี่ยนกฎหมายให้มีความเท่าเทียมกันกับกลุ่มเพศแบบอื่นๆ

จึงกล่าวได้ว่าหลังปี พ.ศ.2540 จะเห็น การเรียกร้องของกลุ่มหลากหลายทางเพศต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งความเสมอภาคในชีวิตประจำวัน การทำงาน

และชีวิตส่วนบุคคล ในขณะที่ การให้ความหมายของ “กะเทย” ตามแนวคิดแบบชีววิทยาการแพทย์ ยังมีได้หยุดผลิตซ้ำวาทกรรมของกะเทยแต่อย่างใด โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2553 คำว่า “กะเทย” ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นคำว่า “สตรีข้ามเพศ” โดย ยลดา (2553) ได้อธิบายตัวตนของกะเทยภายใต้การให้คำจำกัดความแบบการแพทย์ตะวันตก ว่าคือ “Transsexualism” ตามที่องค์การอนามัยโลกได้ระบุไว้ในบัญชีจำแนกโรค ฉบับทบทวนครั้งที่ 10 (ICD-10) ข้อเสนอดังกล่าว เป็นผลทำให้เกิดการปะทะขององค์ความรู้แบบ LGBT กับวาทกรรมแบบชีววิทยาการแพทย์ จนกลายเป็นกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางในสังคมไทย กระทั่งแพทยสภาต้องออกมาย้ำแจ้งเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวว่า คนที่เป็นกะเทยไม่ได้มีความผิดปกติทางจิต หรือกะเทยไม่ได้ป่วย แต่การแปลงเพศเป็นการบำบัดให้กะเทยสามารถมีชีวิตที่ดีขึ้น ได้ตามเจตนารมณ์ของกลุ่มสตรีข้ามเพศ กระแสดังกล่าว ส่งผลให้ราชวิทยาลัยจิตแพทย์แห่งประเทศไทย และแพทยสภา ต้องออกประกาศเพื่อสร้างแนวทางการดูแล “ผู้ป่วย” ที่มีภาวะสลับเพศ จนกระทั่งนำไปสู่การแปลงเพศอย่างถูกต้อง

ในปัจจุบัน สังคมไทยมีการผลิตสร้างความหมายในการอธิบายบุคคลที่ไม่ใช่ชาย หรือไม่ใช่หญิงด้วยการเรียกว่า “กะเทย” อิทธิพลของความรู้แบบการแพทย์ชีวภาพแบบตะวันตก ส่งผลต่อการให้ความหมายของกะเทย และถูกหยิบยกขึ้นมาใช้ในฐานะอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรแต่ละยุคสมัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสังเคราะห์พัฒนาการของการก่อกำเนิดคำว่า “กะเทย” และวิเคราะห์การผลิตซ้ำเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางการแพทย์ชีวภาพ ที่ส่งผลต่อการรับรู้ ความเข้าใจ และการกำหนดพื้นที่ทางสังคมให้แก่กะเทยในสังคมไทย

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้ใช้การศึกษาจากเอกสาร ประกอบด้วย พงศาวดาร กฎหมาย วิทยานิพนธ์ เอกสารวิชาการ นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ โดยใช้ข้อมูลในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2348-2557) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้กระบวนการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และหาความสัมพันธ์โดยเชื่อมโยงประเด็นต่างๆ ผ่านการสังเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องต้องกัน (Method of Agreement) หลังจากนั้น จึงนำมารวบรวมเรียบเรียงใหม่ และเขียนผ่านการนำเสนอแบบเล่าเรื่อง (Narrative)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

พัฒนาการของกะเทยแบบจารีต

ในประวัติศาสตร์สังคมไทย “กะเทย” ปรากฏขึ้นครั้งแรกในกฎหมายตราสามดวง ซึ่งเป็นกฎหมายที่ชำระใหม่เมื่อครั้งรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ความในบานแผ่นก “พระไอยการลักษณะญาน” ได้อธิบายถึง กะเทย ว่า เป็น 1 ในบุคคล 33 จำพวก ที่ไม่สามารถนำมาเป็นพยานได้ หากเกิดคดีความขึ้น (กฎหมายตราสามดวง เล่ม 2, 2515) เหตุผลสำคัญของการห้ามมิให้มีการสืบพยานจากกะเทยนั้น เนื่องจากเชื่อว่ากะเทยเป็นบุคคลเลือนลอยเอาแน่เอาอนไม่ได้ กอปรกับกะเทยเป็นบุคคลที่ไม่มีความน่าเชื่อถือ แต่ในเนื้อความของกฎหมายตราสามดวง ได้ระบุไว้ในตอนท้ายของพยานว่า หากโจทก์หรือจำเลยต้อง หรือยอมให้เป็นพยาน บุคคล 33 จำพวกนี้ก็สามารเป็นพยานได้

เทอดศักดิ์ (2545) อธิบายเกี่ยวกับกะเทยในกฎหมายตราสามดวงว่า เป็นบุคคลที่มีลักษณะกริยาท่าทางตรงข้ามกับเพศของตน อาจอนุมานได้ว่าเป็นลักษณะกะเทยทางสังคม ไม่ได้แสดงควาหมายเหมือนกะเทยแบบตะวันตก คือ คนสองเพศ (อวัยวะเพศกำกวม) แต่อย่างไร ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การปรากฏขึ้นของกะเทยในกฎหมาย

ตราสามดวง สะท้อนลักษณะของสังคมไทยที่มีความเอื้ออาทรต่อกะเทย และไม่ได้มีมาตรการในการลงโทษอย่างรุนแรงเช่นในสังคมตะวันตกมานานแล้ว

นอกจากนี้ ลักษณะของการร่วมเพศ หรือเล่นสวาทของชายกับชาย ยังปรากฏในพระราชพงศาวดารแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ในช่วงรัชกาลที่ 3 ความตอน “สำเร็จโทษกรมหลวงรักษัรณเรศร และประหารชีวิตบ่าว 3 คน” เป็นการไต่สวนคดีความของพระบรมราชวงศ์ ที่มีพฤติกรรมเล่นสวาทกับคน โขนละครชายด้วยกัน พฤติกรรมจากคดีความคือ “ต่างใช้มือสำเร็จความใคร่ให้แก่กัน” (ทิพากรวงศ์, 2555) ซึ่งลักษณะของความสัมพันธ์เชิงผู้สาวระหว่างชายกับชายในสังคมชนชั้นสูงเป็นที่รับรู้โดยทั่วไป และพระบรมวงศานุวงศ์ผู้ใหญ่มิได้อาพระทัยใส่กับเรื่องดังกล่าว แต่ในคดีความของกรมหลวงรักษัรณเรศรได้ถูกกล่าวโทษหลายกระทง ก่อปรกับปัญหาทางการเมือง จึงทำให้ต้องพระอาญาสำเร็จโทษด้วยท่อนจันทน์ และประหารชีวิตบ่าวตามไปด้วย

ในบริบทของสังคมไทย การยอมรับกะเทย หรือความสัมพันธ์ระหว่างชายกับชาย เป็นเรื่องราวที่ถูกบันทึกไว้ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความน่าเชื่อถือ และบันทึกส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มของชนชั้นสูง อาจอนุมานได้ว่า สังคมมีความใจกว้างและให้การยอมรับกะเทยในฐานะบุคคลในสังคมเรื่อยมา จากงานเขียนของ ปีเตอร์ เอ แจ็คสัน (Jackson, 1995) ได้กล่าวไว้ว่า สังคมไทยมีประวัติศาสตร์การยอมรับกะเทยมาช้านาน และบริบทของสังคมไทยเป็นแบบพุทธศาสนา ทำให้ความเข้มงวดของเรื่องเพศไม่ได้ถูกกำหนดอย่างเคร่งครัด และสังคมให้การยอมรับกะเทยพอสมควร ก่อปรกับไม่มีการใช้กฎหมายที่รุนแรง หรือมาตรการใดๆ ทางสังคมเพื่อทำลายกะเทยให้สูญสิ้นไป นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบร่วมเพศระหว่างชายกับชายในโลกตะวันตกที่นับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งถือว่า ผู้ล่วงละเมิดทางทวารหนัก เป็นบาปต่อศาสนา จะได้รับโทษถึงขั้นประหารชีวิต กล่าวได้ว่า สังคมไทยเปิดพื้นที่ทางสังคมให้กะเทยได้

ดำรงอยู่มากกว่าสังคมตะวันตกมาโดยตลอด (เทอดศักดิ์, 2545)

หลังจากนั้น ในช่วงการปฏิรูปประเทศรัชกาลที่ 5 เมื่อมีการแก้ไขกฎหมายครั้งใหญ่ และตรา “กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127” เป็นประมวลกฎหมายฉบับแรกที่ใช้ประกาศใช้เมื่อ ปี พ.ศ.2451 กล่าวว่าเป็นกฎหมายที่ได้รับอิทธิจากแนวคิดแบบตะวันตก และวางอยู่บนพื้นฐานของฐานคติความทันสมัยแบบรัฐสมัยใหม่ (หยุด, 2548) ประเด็นการแก้ไขบทบัญญัติ จึงได้ส่งผลกระทบต่อคนที่รักเพศเดียวกัน เพราะแนวคิดดังกล่าววางอยู่บนพื้นฐานของคริสต์ศาสนา คือ ส่วนที่ 6 ว่าด้วยความผิดที่กระทำอนาจาร หมวดที่ 1 ความผิดที่กระทำอนาจารอันเกี่ยวแก่สาธารณชน มาตรา 242 (กฎหมายลักษณะอาญา, ร.ศ.127) ซึ่ง หยุด (2548) ได้อธิบายความไว้ว่า “ข้าเราผิดธรรมดามนุษย์” หมายความว่าฝ่ายหนึ่งต้องใช้อวัยวะสืบพันธุ์ จะเป็นการกระทำระหว่างชายต่อชาย เช่น ทำเราโดยเจवरจร หรือระหว่างหญิงกับชาย หรือระหว่างหญิงหรือชายกับสัตว์ เจริจฉาน ส่วนการกระทำระหว่างหญิงกับหญิงที่เรียกว่า เล่นเพื่อน กฎหมายต่างประเทศมักไม่ถือว่าข้าเราผิดธรรมดามนุษย์ ส่วนความผิดสำเร็จเมื่ออวัยวะสืบพันธุ์เข้าไปในร่างกายของคนหรือสัตว์ ไม่ว่าน้ำอสุจิจะเคลื่อน หรือความใคร่ได้บำบัดแล้วหรือไม่ หากพิจารณาเนื้อความแล้ว “ชายกับชาย” กลายเป็นการร่วมเพศที่ผิดธรรมดาของมนุษย์ จึงต้องได้รับโทษทางกฎหมายตามที่กำหนดไว้

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมในช่วงรัชกาลที่ 5 เป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับชนชั้นสูง ดังพบว่า ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูประบบกฎหมาย หรือระเบียบธรรมเนียมปฏิบัติอันทันสมัย ที่ลอกเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก ล้วนไม่ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนชาวไทยทั้งประเทศอย่างจริงจัง แต่อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ต่อมาได้กลายเป็นรากฐานทางวัฒนธรรม รวมทั้ง

ส่งอิทธิพลอย่างมากต่อระบบความหมายทางเพศแบบตะวันตกในยุคสมัยต่อมา (เทอดศักดิ์, 2545)

ในช่วงรัชกาลที่ 6 นับว่าเป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงสังคมให้มีความเป็นสมัยใหม่ อันเนื่องจากพระองค์ทรงเข้ารับการศึกษาจากต่างประเทศ และได้นำแนวคิดแบบตะวันตกเข้ามาใช้ในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปรับเปลี่ยนธรรมเนียมการปฏิบัติ การจัดระเบียบเรื่องเพศในพระราชสำนัก จนเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้นระหว่างพระองค์กับขุนนาง

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึง “กระแสรักเพศเดียวกัน” ในพื้นที่ทางสังคมของสามัญชนในยุคสมัยนั้น กลับไม่ได้ปรากฏหลักฐานเด่นชัด ยกเว้นงานเขียนของชานันท์ (2556) ที่ได้อธิบายปรากฏการณ์นายใน ในราชสำนักสยาม โดยกล่าวถึง ปรากฏการณ์ที่ขุนนางซึ่งมีบุตรชายจะนิยมส่งมาถวายตัวเป็นนายในอยู่ในราชสำนัก ซึ่งนับว่าเป็นปรากฏการณ์ใหม่ ที่ผู้ชายถูกมอบหมายให้ทำหน้าที่แทน “นางใน” และเมื่อผู้ชายเข้ามาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก โดยไม่พบเห็นเพศหญิง ได้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างชายกับชาย ทั้งนี้ ไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่ามี “นักเลงผู้ชาย” ที่ออกไปเที่ยวผู้ชายนอกวัง หรือแม่แต่นายในที่มีความสัมพันธ์ผู้สาวอย่างเป็นทางการ

อย่างไรก็ดี ในราชสำนักนับว่าเป็นพื้นที่ปลอดภัยในการเปิดเผยตัวตนของผู้ชายที่มีลักษณะคล้ายกับเพศหญิง ทั้งนี้ ไม่พบว่าพระราชสำนักฝ่ายในชายจะมีท่าทีรังเกียจผู้ชายที่มีลักษณะคล้ายผู้หญิง มากไปกว่านั้นกลับยอมรับหรืออย่างน้อยที่สุดพอทนได้กับพฤติกรรมดังกล่าว ดังพบหลักฐาน การแต่งกายข้ามเพศของนายในในวโรกาสต่างๆ บ่อยครั้ง โดยไม่ได้ซ่อนเร้นเช่นปัจจุบัน

หลังจากนั้น ระบบการจัดแบ่งเพศชายและเพศหญิงได้ชัดเจนขึ้น เมื่อเข้าสู่ยุคแห่งการปฏิรูปสยาม นโยบายของผู้นำชาติ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในช่วง พ.ศ.2481 ในเรื่องเพศ ได้เน้นการผลิตประชากรให้แก่สังคม โดยมีการวางรากฐานให้ผู้ชาย มีความเป็นชาย และบ่งบอกสถานะ

ความเป็นชาย ส่วนผู้หญิงก็เช่นกัน แนวคิดเรื่องเพศแบบคู่ตรงข้ามนี้ในที่สุด ได้นำมาซึ่งความเป็นอื่นของกะเทยในสังคมไทย แต่อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า กะเทยยังมีได้เลื่อนหายไปจากการรับรู้ของสังคม ดังพบว่า ยังมีการให้ความหมายของกะเทยไว้ในพจนานุกรมตัวสะกดแบบใหม่อยู่ (เทอดศักดิ์, 2545)

กะเทยในสื่อสาธารณะ

ในช่วงปี พ.ศ.2478-2515 นับว่าเป็นช่วงที่มีการนำเสนอกะเทยให้อยู่ใน สื่อสาธารณะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสือพิมพ์และนิตยสาร จากการทบทวนเอกสารในช่วงเวลาดังกล่าวพบว่า ชาวเกี่ยวกับกะเทยมักปรากฏในสื่อสังคมเป็นภาพลบเสียส่วนใหญ่ ดังจะเห็นได้จากหนังสือศรีกรุง ฉบับวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2457 ได้พาดหัวข่าวไว้อย่างรุนแรงว่า “ตั้งช่องวิทยาร โดยให้เด็กชายเป็นผู้รับกระทำเรา” โดยเนื้อความกล่าวถึงการเข้าจับกุม นายการุณ หรือนายถั่วดำ ซึ่งเป็นผู้มีพฤติกรรมล่อลวงและชักชวนเด็กชายอายุ 10 ถึง 16 ปี เข้าร่วมทำกิจกรรมสำเร็จความใคร่ของตน และให้เด็กชายสำเร็จความใคร่ต่อผู้อื่นที่เข้ามาใช้บริการในช่อง ซึ่งผู้ใช้บริการจะต้องจ่ายเงินสินจ้างครั้งละ 2 บาท หลังจากที่ได้ตรวจเข้าจับกุมแล้ว ได้ส่งเด็กชายทั้งสองเข้าตรวจในโรงพยาบาล พบว่ามีร่องรอยของการร่วมเพศทางทวารหนักด้วย (ตั้งช่องโสเภณี, 2478) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทของสังคมไทย กลับพบว่าพฤติกรรมดังกล่าวไม่ได้ส่งผลกระทบต่อรับรู้ของสังคม หรือการตื่นตระหนกในปัญหาที่เกิดขึ้น ดังไม่พบหลักฐานการจัดการใดๆ ในรูปของนโยบายหรือการกำหนดบรรทัดฐานใหม่ในสังคม นอกจากพบหลักฐานว่า คำว่า “ถั่วดำ” ได้ถูกนำมากล่าว เป็นภาพแทนการให้ความหมายของการร่วมเพศทางทวารหนัก (รวงทอง, 2550)

ตั้งแต่หลังปี พ.ศ.2500 เป็นต้นมา เป็นช่วงที่การผลิตองค์ความรู้ทางการแพทย์ชีวภาพ ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อ

สังคมไทยอย่างกว้างขวาง ดังพบว่า มีความเข้มข้นเกี่ยวกับการจัดการเพศนอกขนบ ในหลากหลายลักษณะ ดังจะเห็นได้จากข่าวในหนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 18 ตุลาคม 2508 ที่พาดหัวข่าวว่า “วิจัยกะเทย แก้ปัญหารักร่วมเพศ ระบุอาการป่วยทางจิต” โดยเนื้อหาของข่าวได้กล่าวถึง สุดแสงวิเชียร ผู้ให้คำจำกัดความของ คำสามคำ คือ ลักเพศ-ลักร่วมเพศ ลักร่วมเพศในเพศชาย ลักร่วมเพศในหญิง โดยระบุไว้อย่างชัดเจนว่า พฤติกรรมดังกล่าวเป็นความผิดปกติทางจิต ซึ่งรักษาได้ยากกว่าทางกาย แต่สามารถบำบัดได้ (วิจัยกะเทย, 2508) จากข่าวดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการเคลื่อนไหวอิทธิพลของแนวคิดทางการแพทย์แบบชีวภาพแบบตะวันตก

แม้ว่าการที่ สุดแสงวิเชียร ได้เสนอแนวคิดเรื่องการจำแนกกะเทยออกจากคนรักเพศเดียวกัน และสร้างคำอธิบายเพื่อให้สังคมเข้าใจเกี่ยวกับเพศมากยิ่งขึ้น เป็นความพยายามของการแพทย์ชีวภาพ ในการทำความเข้าใจกับเพศ ในความหมายทางสังคม ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน แต่สิ่งที่ตามมากลับไม่ใช่เพียงแค่การผลิตความรู้ทางเพศเท่านั้น แต่ได้นำมาซึ่งการสร้างวาทกรรมเรื่องเพศ ที่วางอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดแบบชีววิชาการแพทย์อย่างเข้มงวดอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ซึ่งในที่สุดได้ส่งผลให้ กะเทย และคนรักร่วมเพศในสังคม ถูกเชื่อมโยงเข้ากับ ความผิดปกติและปัญหาสังคม

ต่อมาในปีเดียวกัน (พ.ศ.2508) กะเทยได้ถูกนิยามว่าเป็นผู้แสดงทางสังคมที่สำคัญ ที่กลายเป็นปัญหาที่ต้องทำการกวาดล้าง ดังจะเห็นได้จากข่าวในหนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 23 ตุลาคม 2508 พาดหัวข่าวว่า “กวาดล้างลักเพศครั้งใหญ่” (กวาดล้างลักเพศครั้งใหญ่, 2508) จากเนื้อหาของข่าว อธิบายถึงกะเทย ในฐานะที่เป็นกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพโสเภณี หรือเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืน แล้วถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย แต่ในเนื้อหาของข่าวไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า กะเทยดังกล่าวถูกจับกุมด้วยเหตุผลใด และได้รับบทลงโทษอย่างไร แต่ภาพสะท้อนที่เกิดขึ้น

ส่งผลให้กะเทยถูกจับตามองจากสังคมไทยในฐานะ “ปัญหาสังคม” เพิ่มมากขึ้น

ในเวลาต่อมา หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ในช่วงเดือน ธันวาคม พ.ศ.2515 ได้นำเสนอภาพของกะเทยที่เริ่มเปลี่ยนแปลงไป แต่มิได้เป็นภาพที่สวยงามดังที่เคยเป็นมาก่อน สิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงปีดังกล่าว (23 ธันวาคม 2515) คือ การประกวดนางงามกะเทยในเวทีระดับประเทศ “นางสาวสยามประเภทสอง” ซึ่งจัดกิจกรรมควบคู่ไปกับการประกวดนางงามของเพศหญิง (นางสาวสยาม) กระแสความโด่งดังของการประกวดในครั้งนี้ ทำให้กะเทยจากประเทศออสเตรเลียสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดด้วย

ในช่วงเวลาดังกล่าว กะเทยได้กลายเป็นผู้ที่มีสถานะเป็นของแปลกในสังคม กลายเป็นจุดเด่นที่ได้รับการยอมรับและกล่าวถึงอย่างกว้างขวาง ดังพบว่ามี การนำเสนอข่าวของกะเทย ในหัวข้อที่เป็น “สังคม” มากขึ้น เช่น รัชนก ฉะเชิงใหม่ กาญจนา ชยคดี และลิเบก้า วิลสัน (กะเทยจากประเทศออสเตรเลีย) (กาญจนา เป็นตัวเก็งมงกุฎเพชรยอดกะเทยไทย, 2515)

ถึงแม้ว่า จะมีการประกวดนางงามกะเทยในหลากหลายสนาม แต่การรับรู้ของสังคมไทยที่มีต่อกะเทย ยังคงติดกรอบกับองค์ความรู้แบบชีววิชาการแพทย์ และความเจ็บป่วยทางจิตเวช ที่ตีตราว่า “กะเทย” คือ ผู้ที่ป่วยทางจิต นอกจากนี้ ยังพบหลักฐานอีกว่า สื่อสารมวลชนในช่วงทศวรรษนี้ ได้เริ่มใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวกับ “กะเทย” ที่หลากหลายเพิ่มขึ้น อาทิ เกย์ควีน สาวประเภทสอง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงพลวัตรของการนิยามความหมายของคนรักเพศเดียวกันในสังคมไทย

นอกจากนี้ ยังพบว่า ในนิตยสารทางการแพทย์หลายฉบับในช่วงปี พ.ศ.2527-2545 เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกัน และมีการผลิตคำใหม่เกี่ยวกับการจำแนกเพศนอกขนบเหล่านี้ เช่น รักร่วมเพศ เกย์ เลสเบียน และกะเทย

การเปลี่ยนแปลงในการให้ความหมายของความ เป็นกะเทย และการผลิตองค์ความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับกะเทยในสังคม ได้ปรากฏในสื่อสาธารณะเพิ่มมากขึ้น และในมิติที่หลากหลายมากขึ้น เช่น นิตยสารโกลด์หมอนิตยสารผู้บริโภครวม ๆ โดยการพาดหัวบทความบางส่วนยัง สะท้อนความรุนแรงต่อคนรักเพศเดียวกันในสังคมอยู่ ตัวอย่างเช่น นิตยสารผู้บริโภครวม บทความเรื่อง “สังคมไทย กำลังวิปริต เกย์ กะเทย เลสเบี้ยน เกล็ดองกรุง” ฉบับเดือน มิถุนายน-กรกฎาคม พ.ศ.2527 ในเนื้อหาเป็นการอธิบายถึง กามโรค โรคเอดส์ และปัญหาสังคม ในบทความดังกล่าว ชี้ให้เห็นถึงการเชื่อมโยงของจำนวนเกย์ที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น โดยการสร้างวาทกรรมว่า เกิดจากพฤติกรรม การเลียนแบบจากสื่อ ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองควรดูแลบุตรที่มี พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการนำเสนอบทความดังกล่าว นับว่าส่งผลทางลบต่อเกย์ และกะเทย การมุ่งอธิบายสาเหตุ ของการเพิ่มจำนวนของประชากรเกย์ และกะเทย ควบคู่กับ การแพร่ระบาดของกามโรค และโรคเอดส์ ทำให้เกิดความ ทับซ้อนระหว่าง กลุ่มคนรักเพศเดียวกันกับปัญหาสังคม เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสภาพดังกล่าว ส่งผลเสียหายต่อภาพลักษณ์ ของกะเทย พร้อมๆกับการสร้างการรับรู้ใหม่ในสังคม ว่า กะเทย คือ มูลเหตุปัจจัยสำคัญของปัญหา (สังคมไทยกำลัง วิปริต เกย์ กะเทย เลสเบี้ยน เกล็ดองกรุง, 2527)

ในปี พ.ศ.2529 นิตยสารโกลด์หมอน ได้ตีพิมพ์ บทความเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับคนรักเพศ เดียวกันในสังคมไทย เนื้อหาในนิตยสารฉบับดังกล่าว มี การนำเสนอองค์ความรู้ ที่ให้คุณค่าของคนรักเพศเดียวกัน ในเชิงบวก และพยายามเชื่อมโยงความคิดปกติกเข้ากับ หลักการทางพระพุทธศาสนา โดยมีหัวเรื่องสำคัญ ได้แก่ “รักร่วมเพศ ภาวะที่สังคมเริ่มยอมรับ” “กะเทยแท้หรือ เทียม” “การแบ่งประเภทของกะเทยตามหลักธรรม” และ “รักร่วมเพศ” (อารยา, 2529; บุญมี, 2529) จากการพิจารณา เนื้อหาของบทความทั้งหมดแล้ว กล่าวได้ว่า องค์ความรู้ที่ ผลิตขึ้นนั้น ยังอยู่ภายใต้กรอบคิดแบบวาทกรรมทาง

การแพทย์ชีวภาพแบบตะวันตก ที่ชี้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นภาวะ ความผิดปกติของปัจจัยภายในร่างกาย และสิ่งแวดล้อม อัน เป็นผลทำให้กลายเป็นเกย์ และส่งผลกระทบต่อ การดำเนิน ชีวิตประจำวัน (ชุมศักดิ์, 2529)

นิตยสารโกลด์หมอน ในปี พ.ศ.2545 ได้นำเสนอ บทความ “แปลงเพศ เมื่อกายไม่ตรงกับใจ” อธิบายถึงการ แปลงเพศ เพื่อให้สภาพร่างกายและจิตใจตรงกัน บทความ กล่าวถึง “กะเทย” เป็นพวกหลงเพศ (Transsexual) คือ ต้องการใช้ชีวิตให้ตรงข้ามกับเพศกำเนิดของตน แม้ว่า ในทางการแพทย์ยังไม่สามารถชี้ชัดเจนว่าเกิดสาเหตุใด แต่ พบหลักฐานว่าผู้ผ่าตัดแปลงเพศ จะได้ร่างกายตาม ที่ ต้องการ แต่ต้องประสบปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรม หลายอย่าง เช่น การไม่ได้รับการยอมรับในเพศใหม่จาก ผู้คนรอบข้าง ปัญหาการติดต่อสมัครงาน การใช้สิทธิในเพศ ใหม่ ปัญหาของเอกสารต่างๆ ซึ่งประเทศไทยยังไม่ได้ ทบทวนและเพิ่มเติมในกฎหมายใดๆ (จิตรระพี, 2545)

แม้ว่าการผลิตองค์ความรู้ทางการแพทย์จะช่วยให้ “กะเทย” สามารถเข้าสู่กระบวนการปรับสรีระร่างกายให้ สอดคล้องกับเพศหญิง เปิดโอกาสและทางเลือกให้แก่ กะเทยเพิ่มมากขึ้น แต่นัยทางการแพทย์ ที่มองว่ากะเทยเป็น ความผิดปกติ จะต้องทำการรักษาในฐานะของคนป่วย ทำให้การเข้าถึงความเป็นกะเทย ได้ถูกกำหนดด้วยวาทกรรม ทางการแพทย์แบบชีวภาพเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น กะเทยที่ ต้องการสละความเป็นกะเทย เข้าสู่ “ความปกติ” ของความ เป็นผู้หญิง จึงถูกกำหนดให้แสวงหาทรัพยากรทางการ แพทย์ชีวภาพ ในรูปของศัลยกรรมเสริมความงาม ลากร แปลงเพศ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ภายใต้ กรอบวาทกรรมเรื่องเพศที่ถูกผลิตขึ้น

องค์ความรู้ทางการแพทย์เกี่ยวกับกะเทย

การทำความเข้าใจ กะเทยแบบการแพทย์ชีวภาพ ของตะวันตกในสังคมไทย ให้ความสำคัญกับมิติทางจิตเวช

ดังนั้น แนวคิดกลุ่มแรกที่ใช้ในการอธิบายตัวตนของกะเทย จึงมุ่งเน้นองค์ความรู้เรื่องจิตเวชเป็นหลัก

สำหรับองค์ความรู้ทางการแพทย์ในสังคมไทย เกี่ยวกับ กะเทย มีการนิยามตัวตนกะเทยครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2479 โดยหลวงวิเชียรแพทยาคม (เทอดศักดิ์, 2545) แต่ไม่ได้ขยายความให้มีความชัดเจนครอบคลุมถึงกะเทยทางสังคม สำหรับการศึกษากะเทยระยะแรก คือ งานเขียนของ สุด (2504) ได้แก่ “การศึกษาร่างกายและฮอว์โมนของลักเพศ” ซึ่งคำอธิบายเกี่ยวกับลักเพศ หมายถึง บุคคลที่ลักเอา พฤติกรรมของเพศตรงข้ามมาเป็นของตนเอง ซึ่งคำว่า “ลักเพศ” มีความหมายใกล้เคียงมากกว่าคำว่า “กะเทย” เนื่องจากคำว่ากะเทยนั้น หมายถึงบุคคลที่มีอวัยวะเพศกำกวม อาจแตกต่างจากพวกลักเพศที่เป็นชาย แต่กลับมี พฤติกรรมคล้ายเพศหญิง และดำรงชีวิตอย่างเพศหญิง จาก การศึกษานักโทษลักเพศพบว่า การตรวจวัดร่างกาย การตรวจเซลล์ในช่องปาก ตรวจน้ำอสุจิแล้วไม่พบว่ามีผิดปกติทางร่างกาย ดังนั้น จึงสรุปว่าลักเพศที่พฤติกรรมเป็นหญิงนั้น เป็นความผิดปกติในทางจิตมากกว่ากาย

งานเขียนของ อรุณ (2504) ได้ทำการศึกษาต่อ ยอดจากนายแพทย์สุด แสงวิเชียร ในประเด็นของลักเพศ (Transvestite) ในเนื้อหากล่าวไว้ว่า ลักเพศเป็นลักษณะหนึ่งของรักร่วมเพศ (Homosexuality) ซึ่งเป็นความผิดปกติทางจิตใจ บุคคลเหล่านี้มีร่างกายและระบบสืบพันธุ์เป็นแบบเพศชายปกติ แต่มีเพียงพฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิดไปในแนวทางของเพศหญิง สำหรับการรักษาให้หายเป็นปกติสามารถรักษาได้เฉพาะอาการกระทบกระเทือนเกี่ยวกับการรับรู้พฤติกรรมรักร่วมเพศ แต่หากมีอาการมานานแล้วไม่สามารถรักษาให้เป็นปกติได้ หรือรักษาให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้ไม่เป็นผลร้ายแก่ตนเองและสังคมรอบข้าง

องค์ความรู้ว่าด้วย “ลักเพศ” ของสุด แสงวิเชียร ได้กลายเป็นต้นแบบของการศึกษากะเทยในระยะเวลาต่อมา งานเขียนของนางลักษณ (2526) ได้ใช้คำอธิบายของ บุคคลที่มีพฤติกรรมข้ามเพศว่าเป็น “ลักเพศ” ใช้คำ

ภาษาอังกฤษว่า “Transsexuality” และ “Transvestite” คือ ผู้ที่มีร่างกายแสดงเพศหนึ่งอยู่แล้ว แต่อาจมีความพิการทางด้านจิตใจ จึงส่งผลให้มีพฤติกรรมแบบเพศหญิง ซึ่งคำว่าลักเพศเหมาะสมจะใช้มากกว่าคำว่า “กะเทย” ลักเพศเป็นบุคคลที่มีความผิดปกติทางพัฒนาการด้านจิตใจ จึงส่งผลให้มีพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิด แต่อาการทางจิต เป็นสิ่งที่ยากตรวจสอบได้อย่างชัดเจน

ดังนั้น การศึกษาลักเพศทางจิตใจต้องคำนึงถึง ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม และระดับ การศึกษาที่แตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้ ล้วนส่ง ผลลัพธ์ที่ไม่เหมือนกัน นอกจากนี้ บทความความกะเทย-แท้หรือ เทียมของ อารยา (2529) เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ที่ได้รับอิทธิพลจากรูปแบบการให้คำจำกัดความว่า “ลักเพศ” คล้ายกับของสุด แสงวิเชียร โดยงานชิ้นนี้ระบุอย่าง ชัดเจนว่า คำว่า “กะเทย” (Hermaphrodite) หมายถึง บุคคล ที่มีอวัยวะเพศผิดปกติ มีทั้งอวัยวะและรังไข่อยู่ในร่างกาย แต่กำเนิด ส่วน “ลักเพศ” เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ของ ร่างกาย แต่มีความต้องการจะใช้ชีวิตให้ตรงข้ามกับเพศของ ตนเอง

ต่อมางานเขียนของ นางลักษณ (2535) เรื่อง “สาเหตุและผลกระทบทางสุขภาพของการเป็นกะเทยลักเพศ” เป็นงานที่อธิบายถึงความเสี่ยงอันจะเกิดจากการเป็น กะเทย ว่ามันจะนำไปสู่พฤติกรรมรักร่วมเพศ หรือมี เพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน แต่ถ้ามีพฤติกรรมล่าสอนทาง เพศ จะนำไปสู่กลุ่มเสี่ยงทางด้านกามโรค โรคเอดส์ และ โรคนิวโรคเพศสัมพันธ์อื่นๆ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ช่วงระยะที่ แตกต่างกัน อิทธิพลทางความรู้และการนิยามคำว่า “กะเทย” และ “ลักเพศ” ถูกนำมารวมเข้าไว้จนเป็นเนื้อเดียวกัน โดย ในงานชิ้นนี้ได้อธิบายความหมายของกะเทย ว่าเท่ากับ ความหมายของลักเพศ

ดังนั้น กล่าวได้ว่า ในบริบททางการแพทย์ของสุด แสงวิเชียร จึงให้ความหมายของความเป็นกะเทยใน ความหมายที่เข้มงวด โดยมุ่งในการอธิบายภาวะของคนข้าม

เพศ หรือกะเทยทางสังคมในลักษณะของการตีตรา และให้ความหมายในลักษณะของความเป็น “ลัทธิเพศ” เพราะเชื่อว่าภาวะข้ามเพศเกิดจากปัจจัยทางด้านจิตใจเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ผลผลิตของคำว่า “ลัทธิเพศ” ได้ถูกนำมาใช้ในทางสังคมศาสตร์อย่างกว้างขวาง และความรู้ชุดดังกล่าวได้ถูกผลิตซ้ำเรื่อยมาจนกระทั่งคำว่า “ลัทธิเพศ” ได้รับความนิยมนลดลงในปัจจุบัน

กะเทยกับการแพทย์ชีวภาพ

แนวคิดของกะเทยในกรอบการแพทย์ชีวภาพ มีพื้นฐานมาจากแนวคิดจิตเวชศาสตร์ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านระบบฮอร์โมน ต่อมไร้ท่อ และนรีเวชวิทยา และกระบวนการ “เปลี่ยนเพศ” ซึ่งองค์ความรู้ทั้ง 3 ชุด เป็นตัวอย่างของกระบวนการที่ทำให้ความเป็นกะเทย กลายเป็นเรื่องปกติ หากได้รับการรับรองจากแพทย์แผนตะวันตก โดยการปรับเปลี่ยนสรีระร่างกายจากชายเป็นหญิง ดังมีสาระสำคัญของแนวคิดคือ

จิตเวชศาสตร์ พยายามอธิบายตัวตนของกะเทยตามบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ ทบทวนครั้งที่ 10 (ICD-10) ว่าด้วย Transsexualism คือ บุคคลที่ปรารถนาจะใช้ชีวิตตรงข้ามกับเพศกำเนิด และต้องการแปลงเพศ (WHO, 2010) ซึ่งราชวิทยาลัยจิตแพทย์แห่งประเทศไทย (2554) ให้คำจำกัดความเช่นเดียวกัน ส่วนสมาคมจิตแพทย์แห่งสหรัฐอเมริกา (American Psychiatric Association, 1994) ได้อธิบายความหมายของ Gender Identity Disorder ตามเกณฑ์การวินิจฉัยโรคตามระบบ DSM-IV (302.85 Gender Identity Disorder in Adolescents or Adults) ใกล้เคียงกับ Transsexualism ดังนั้น ความเป็นกะเทยในสังคมจึงถูกผูกโยงภายใต้การควบคุมแบบจิตเวช และเข้าใจว่ากะเทยเป็นความผิดปกติจากสมอง หรือจิตใจ

ระบบฮอร์โมนและต่อมไร้ท่อ การสร้างตัวตนของกะเทย ผ่านการนิยามให้อยู่บนพื้นฐานของการปรับเปลี่ยนสรีระร่างกายเข้าใกล้เพศหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้

ฮอร์โมนทดแทนเพศหญิง ซึ่งเป็นกระบวนการที่รับช่วงต่อมาจากจิตแพทย์ (ชิตติ, 2553) เมื่อผ่านกระบวนการดังกล่าวแล้ว กะเทยที่ทางการแพทย์เรียกว่า “ผู้ป่วย” จะเข้าสู่การทำศัลยกรรมแปลงเพศ

นรีเวชวิทยา “ระบบดูแลบริการหลังการขาย” หลังจากที่ถูกแพทย์ได้รับการแปลงเพศแล้ว จะต้องเข้าสู่ระบบดังกล่าว เพื่อดูแลการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะเพศ และผลกระทบจากการแปลงเพศ เฉพาะช่องคลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรคที่จะเกิดขึ้นกับอวัยวะเพศใหม่ (อดิวิฑูร, 2555) นรีเวชวิทยามีอำนาจปริมณฑลในการดูแลรักษา ป้องกัน และส่งเสริม เพื่อให้กะเทยหลังแปลงเพศมีความสุขกับอวัยวะเพศใหม่

อย่างไรก็ตาม คำอธิบาย “กะเทยกับการแพทย์” ทั้ง 3 ชุด ล้วนถูกผลิตซ้ำ และกลายเป็นความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ “การรักษา” กะเทย ในฐานะ “ผู้ป่วย” การรับรองความเป็นกะเทย ภายใต้กรอบคิดแบบชีวการแพทย์ ถูกผลิตซ้ำจนเกิดพื้นที่ใหม่ในสังคมสำหรับกะเทย ที่ยอมรับอำนาจของวาทกรรมเรื่องเพศชุดดังกล่าว ตัวอย่างเช่น การเสนอว่า การเข้าถึงการเปลี่ยนเพศจากชายเป็นหญิง กะเทยจะต้องผ่านการคัดกรองจากจิตแพทย์ ตรวจสอบร่างกายโดยสูตินรีแพทย์ เข้าสู่การรักษาด้วยฮอร์โมนจากแพทย์ ต่อมไร้ท่อ ผ่าตัดแปลงเพศจากศัลยแพทย์ และติดตามผลหลังแปลงเพศโดยสูตินรีแพทย์ เป็นต้น

ดังนั้น การยอมรับวาทกรรมทางการแพทย์ชีวภาพ จึงเป็นกลไกทางธุรกิจ ที่การแพทย์พาณิชย์ใช้ เพื่อสร้างความถูกต้องหรือความปกติ ให้แก่ ความเป็นกะเทย และการเข้าถึงการปรับเปลี่ยนเพศสรีระ ได้ถูกผลิตซ้ำผ่านการปรากฏซ้ำๆ ของกะเทยที่แปลงเพศจนสวยงามแบบหญิง การผลิตซ้ำความสำเร็จของเวทีนางงามกะเทย ดารากะเทย นักร้อง และผู้มีบทบาททางการเมืองกะเทย แม้ว่าจะเปิดพื้นที่ทางสังคมให้แก่ความเป็นกะเทย แต่ก็กลายเป็นความชอบธรรมในการหยิบบันอำนาจ คืนให้แก่การแพทย์พาณิชย์และธุรกิจแปลงเพศและเสริมความงาม เนื่องจากองค์ความรู้

ดังกล่าวได้สร้างประโยชน์ให้แก่กะเทย แม้จะยังไม่สามารถ
อนุมานได้ว่า “กะเทย” อยู่ภายใต้อำนาจของวาทกรรมทาง
การแพทย์ชีวภาพทั้งหมด ดังพบกรณีของกะเทยคนจน
กะเทยกรรมกร และกะเทยอีสาน

บทสรุป

กะเทยถูกบันทึกอยู่ในประวัติศาสตร์ไทยมา
ยาวนาน โดยปรากฏครั้งแรกในกฎหมายตราสามดวง ต่อมา
พฤติกรรมของการรักเพศเดียวกันปรากฏในหลักฐานของ
ราชสำนัก เนื่องจากเป็นพื้นที่ปิดที่จะแสดงอาการไม่ใช่ชาย
ไม่ใช่หญิงได้อย่างเสรี แต่ในประชาชนทั่วไปกลับไม่พบ
หลักฐานของพฤติกรรมดังกล่าว เนื่องจากไม่มีการบันทึกไว้
ต่อมาเมื่อเข้าสู่ยุคของการปฏิรูปบ้านเมือง สังคมไทยมีความ
เข้มงวดของการจัดระบบความเป็นชายความเป็นหญิงที่
ชัดเจนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการเพิ่ม
จำนวนประชากร ความเป็นกะเทยก็ยังดำรงอยู่ในฐานะเพศ
นอกขนบ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งให้ถึงความเบาบางของ
กฎระเบียบแบบแผนว่าด้วยเรื่องเพศชายหญิง และการที่
สังคมไทยไม่มีบทลงโทษกะเทยอย่างรุนแรงจนถึงขั้น
ประหารชีวิต ซึ่งแตกต่างจากสังคมตะวันตก นอกจากนี้
บริบททางศาสนาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการให้ความหมาย
การรับรู้ และความเข้าใจในเรื่องเพศของคนในสังคมด้วย

การเข้ามามีอิทธิพลของความรู้แบบการแพทย์
ชีวภาพในสังคมไทย ทำให้การให้ความหมายและการให้คำ
จำกัดความเป็นกะเทย มุ่งอธิบายตัวตนของกะเทย ในฐานะ
ของบุคคลที่มีความผิดปกติทางเพศ ในลักษณะของความ
เคร่งครัดในการจำแนกเพศ ผลจากการศึกษาจำนวนมากใน
ระยะแรก ล้วนผลิตซ้ำ ความเป็นกะเทย ในฐานะที่เป็น
“พวกลักเพศ” ที่มีความผิดปกติทางด้านจิตใจมากกว่า
ร่างกาย ส่วนคำว่า “กะเทย” ถูกให้ความหมายว่า เป็นบุคคล
ที่มีรอยเว้าเพศกำกวม และหากต้องการอธิบายพฤติกรรม
ข้ามเพศ ก็ให้ใช้คำว่า “ลักเพศ” ถึงจะอธิบายได้ชัดเจนกว่า
ซึ่งอิทธิพลขององค์ความรู้ดังกล่าว กลายเป็นต้นแบบใน

การศึกษาพฤติกรรมลักเพศทั้งในทางการแพทย์และ
สังคมศาสตร์ต่อเนื่องมาหลายทศวรรษ จนในเวลาต่อมาลัก
เพศถูกใช้ทับซ้อนกับการกลายเป็น กะเทย เกย์ควีน และ
พวกประเภทสอง (ภาษาหนังสือพิมพ์)

แม้ว่าในปัจจุบัน คำว่าลักเพศไม่ได้รับความนิยม
แล้ว แต่การผลิตองค์ความรู้ทางการแพทย์ชีวภาพ อย่าง
ต่อเนื่อง ยังคงให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ทางด้านจิตเวช
ศาสตร์ โดยเฉพาะการเปลี่ยนเพศจากชายเป็นหญิง จนใน
ปัจจุบันเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงร่างกาย ผ่านศัลยกรรม
แปลงเพศ สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกสบาย และราคา
ย่อมเยาสำหรับกะเทยที่เป็นชนชั้นกลาง ทำให้ “กะเทย”
ได้รับอิทธิพลจากวาทกรรมทางการแพทย์ชีวภาพ เพื่อการ
เปิดพื้นที่ทางสังคมให้กว้างมากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการ
เข้าถึงทรัพยากรได้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม กะเทย ไม่ได้ตกอยู่ภายใต้วาทกรรม
เรื่องเพศตามแบบชีวะการแพทย์แบบยอมจำนน แต่เป็นการ
เลือกใช้วาทกรรม เพื่อแสวงหาทางเลือกและอำนาจในการ
เข้าถึงทรัพยากรและเพื่อเปิดพื้นที่ทางสังคม โดยการสร้าง
จินตนาการทางสังคมวิทยา (Sociological Imagination) ตาม
องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับเพศสภาพ และเพศวิถีที่นักวิชาการ
นำเสนอ นอกจากนี้ กะเทยยังสร้างพื้นที่ทางสังคม และ
ต่อรองการเมืองเชิงอำนาจกับรัฐ ในอุตสาหกรรมการค้า
ท่องเที่ยวได้อย่างแนบเนียน ตัวอย่างเช่น อุตสาหกรรมคา
บาร์โชว์ อย่างไรก็ตาม วาทกรรมทางการแพทย์ชีวภาพที่
การแพทย์เชิงพาณิชย์พัฒนาชุดคำอธิบายการนิยามตัวตน
ของกะเทยในทางสังคมไทย มิได้ผลักดันให้กะเทยชั้นกลางใน
เมืองเป็นชายขอบหรือเป็นอื่นทางเพศ แต่กลับเป็นการสร้าง
พื้นที่และสร้างความเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ความเป็นกะเทย
ผลิตชุดคำอธิบายใหม่ๆ ในเรื่องเพศเพื่อการต่อรองกับ
สังคม ในขณะที่ กะเทยคนจน กะเทยกรรมกร เลือกที่จะใช้
ความเป็นกะเทยในพื้นที่อื่นๆ ที่แตกต่างออกไป

เอกสารอ้างอิง

กฎหมายตราสามดวง เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว; 2515.

กฎหมายลักษณะอาญา. ราชกิจจานุเบกษา. 25(ฉบับพิเศษ);
ร.ศ.127: 260.

กวางลั้งลักเพศครั้งใหญ่. สยามนิกร 23 ตุลาคม 2508; 29:
1.

กาญจนา เป็นตัวเก็งมงกุฎเพชรยอดกะเทยไทย. ไทยรัฐ 23
ธันวาคม 2515; 12(5460): 1.

จิตรระพี บัวผัน. แปลงเพศ เมื่อกายไม่ตรงกับใจ. ไกล่หมอ
2545; 3(11): 50-57.

ชานันท์ ยอดหงษ์. นายใน สมัยรัชกาลที่ 6. กรุงเทพฯ:
มติชน; 2556.

ชุมศักดิ์ พุกษาพงษ์. รักร่วมเพศ ภาวะที่สังคมเริ่มยอมรับ.
ไกล่หมอ 2529; 10(8): 14-18.

ตั้งช่องโศกณีเดือนอย่างวิถิตาร โดยใช้เด็กชายเป็นผู้รับจ้าง
กระทำชำเรา. ศรีกรุง 20 มิถุนายน 2478;
16(2829): 24.

ทวีศักดิ์ เผือกสม. เชื้อโรค ร่างกาย และรัฐเวชกรรม:
ประวัติศาสตร์การแพทย์สมัยใหม่ในสังคมไทย.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย; 2550.

ทิพากรวงศ์. เจ้าพระยา. พระราชพงศาวดารกรุง
รัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-4 ฉบับเจ้าพระยาทิพ
ากรวงศ์ (เจ้า บุนนาค) เล่ม 2. กรุงเทพฯ: ศรีปัญญา;
2555.

เทอดศักดิ์ รมจำปา. วาทกรรมเกี่ยวกับเกย์ในสังคมไทย
พ.ศ.2508-2542 [วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษร-
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์].
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2545.

ชิตี สันบุญญ. Endocrine Management of Transsexual
person. ใน: ชัยชาญ ดีโรจนวงศ์. โรคต่อมไร้ท่อ
ในเวชปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์;
2553. หน้า 118-126.

นงลักษณ์ เอมประดิษฐ์. รายงานวิจัยเสริมหลักสูตร เรื่อง
การศึกษาศาสตร์ของการเป็นกะเทย และศึกษา
เฉพาะกรณีกะเทยในสถานบริการ เขตเมืองพัทยา
จังหวัดชลบุรี. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2526.

นงลักษณ์ เอมประดิษฐ์. สาเหตุและผลกระทบทางสุขภาพ
ของการเป็นกะเทยลักเพศ. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2535.

นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. เพศกับความรู้อันวิเศษ [ไม่ใช่
ตีพิมพ์]. เอกสารประกอบการประชุมเชิง
ปฏิบัติการ Sexuality Research in Foucauldian
Thoughts วันที่ 15-17 กรกฎาคม 2557. กรุงเทพฯ:
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน);
2557.

บุญมี เมฆางกูร. การแบ่งประเภทของกะเทยตามหลักธรรม.
ไกล่หมอ 2529; 10(8): 36-38.

ชลดา เกริกก้อง สนวนยศ. สตรีข้ามเพศเป็นคำที่ไม่มีจริง จริง
หรือไม่ [ออนไลน์] 22 กุมภาพันธ์ 2553 [อ้างเมื่อ
9 ธันวาคม 2557]. จาก <http://www.tf101.com/exchangeview...>

รวงทอง สายสุข. ที่มาของคำว่า ถั่วดำ [ออนไลน์] 2550
[อ้างเมื่อ 9 ธันวาคม 2557]. จาก
<http://www.eduzones.com...>

ราชวิทยาลัยจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. Clinical Practice
Guideline in Management of Gender Dysphonia
and Transsexualism 2009 [ออนไลน์] 3 ตุลาคม
2554 [อ้างเมื่อ 9 ธันวาคม 2557]. จาก
<http://www.rcpsycht.org...>

วิจัยกะเทย แก้ปัญหารักร่วมเพศ ระบุอาการป่วยทางจิต.

สยามนิกร 18 ตุลาคม 2508; 19(พิเศษ): 1.

สังคมไทยกำลังวิปริต เกย์ กะเทย เลสเบี้ยน เกล็ดลอนกรุง.

ผู้บริ โภค 2527; 1(3): 80-83.

สุด แสงวิเชียร. การศึกษาร่างกายและฮอร์โมนของลักเพศ.

จดหมายเหตุทางการแพทย์ 2504; 44(7): 435-442.

หยุด แสงอุทัย. คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127.

พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: วิญญูชน; 2548.

อดิวิทูท กมุตมาศ. นรีเวชวิทยาในหญิงที่เปลี่ยนเพศจากชาย.

กรุงเทพฯ: ยูเนี่ยน ศรีเอชัน; 2555.

อรุณ ภาคสุวรรณ. ลักเพศ. จดหมายเหตุทางการแพทย์

2504; 44(7): 443-448.

อารยา ทองผิว. กะเทยแท้หรือเทียม. โกลัสมอ 2529; 10(8):

23-26.

American Psychiatric Association. Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-IV. 4th ed. Washington, DC: American Psychiatric Association; 1994.

Jackson, A. Peter. Dear Uncle Go: Male Homosexuality in Thailand. Bangkok: Bua Luang Books; 1995.

World Health Organization. International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems 10th revision [online] 2010 [cited 2014 Dec 9]. Available from: <http://apps.who.in...>